

בהלכות חנוכה

הובאו ע"י הרה"ג ר' מרדכי הלוי פטרפרוינד שליט"א והיו למראה עיני הגר"ג שליט"א

שיוצאת יד"ח במה שבעלה מדליק, אף אם הבעל מתארח במקום אחר, וכמש"נ לעיל דאמרינן אשתו כגופו. ובפרט באופן שהבעל הלך להתאכסן בבית חמיו עם הילדים וכדו', וגם האשה תחזור לשם מבית החולים, דבכה"ג זה נחשב לביתם בתקופה זו, ובדאי מקרי שמדליקים עליה "בגו ביתאי". אכן אם היא רוצה היא יכולה לצאת ידי חובה גם בהדלקה שמדליקים במסדרון שבמחלקת היולדות.

ג. מה שיש שהחמירו שמי שהיה רוב ימי החנוכה במקום אחד צריך להדליק שם בכל הימים על ידי שליח אף כשהולך למקום אחר בשאר הימים, הדברים צ"ע מהדין של אכסנאי, שכתוב שם שכשלא מדליקים עליו בביתו עליו להדליק היכן שהוא נמצא, ומשמע שאין בעיה בעצם זה שלא מדליקים עליו בביתו. ולא נזכר שם באף אחד מהפוסקים שדין זה שייך רק כשלא היה רוב הימים בביתו.

יד. יש הרבה ראיות שגם בזמננו מי שמדליק בפנים ולא בחוץ אזי בדיעבד הוא קיים מצות הדלקת נר חנוכה, וברכתו אינה ברכה לבטלה. ומה שכתוב בכמה מקומות לשונות "שלא יצא" וכדו', אין הכוונה שלא יצא יד"ח כלל, אלא שלא יצא ידי חובת המצוה כתיקונה שצריך להדליק בחוץ, שזה דין נוסף שנאמר בהדלקת נר חנוכה. אך את עיקר מצות ההדלקה הוא בודאי קיים. [ולא מצינו בכל האחרונים שזעקו כנגד המדליקים בפנים שאינם יוצאים ידי חובת המצוה ושברכותיהם הן ברכות לבטלה].

טו. המדליק בחלון ידליק בצד ימין של החלון, דאף בזה אמרינן כל פינות וכו' [והיינו כשאין הבדל בין הצדדים במידת פרסומי ניסא]. (והראו לרב דברים שכתב בזה חכם אחד שכשמדליק בחלון עדיף להדליק באמצע. והרב לא הסכים כלל, ואמר שבדאי עדיף הימין מהאמצע. ומה שאותו חכם הביא ראיה מהכהן גדול שהיה עולה באמצע הכבש למזבח ולא בימין, אין זה ראיה, דהתם הוי ענין של חשיבות. והסכים הרב שיש קצת ראיה לנדו"ד שהימין עדיף מהאמצע, מהא דאמרינן ברחיצת הגוף שיש להתחיל בצד ימין ולא באמצע. ומה שטען אותו חכם שכשמדליק באמצע ה"ז כאילו הדליק בכל החלון משא"כ כשמדליק בימין ה"ז הדלקה רק בימין, אמר הרב שזו בודאי אינה טענה, ומהיכי תיתי שיהיה ענין

שישכח להדליק מחמת הלימוד, שהרי הוא לומד בענין זה גופא, וכעין מה שהתירו ללמוד בשבת לאור הנר את פרק במה מדליקין, דבכה"ג אין את החשש של שמא יטה. ואף שיש דברים בסוגיות של חנוכה שאינם שייכים ישירות להדלקה, מ"מ אין לחוש, וכדמצינו בפרק במה מדליקין, שלא עוסק כולו בהדלקת הנר גופא [והדין של שמא יטה גופיה נמצא בכלל בפרק הקודם], ואעפ"כ מותר ללמוד את כולו, דסו"ס הכל אותו ענין.

טז. נראה דמי שמדליק נרות כעשרים דקות אחר שקיעה"ח, אזי איסור האכילה והלימוד כלפיו הוא מעשר דקות לפני שקיעה"ח, ולא מחצי שעה קודם שקיעה"ח. [ואכתי יל"ע בזה במי שסבור שמעיקר הדין צריך להדליק בשקיעה"ח אלא שהוא מחמיר וחושש דהוי שרגא בטיהרא ולכן הוא ממתין].

י. הדין שמי שאינו נמצא בביתו יוצא ידי חובה במה שמדליקים עליו בביתו, נאמר רק כשאין מדליקים עליו בביתו, כמש"כ בגמ' הלשון "בגו ביתאי", אך אם בני ביתו שמדליקים נמצאים במקום אחר, ולא בבית, בכה"ג אין הוא יוצא בזה יד"ח, וכן הוא אינו מוציא יד"ח את בני ביתו אם הוא מדליק בתור אכסנאי. וע"ע להלן בענין בעל ואשה.

יא. יש סברא לומר שאשה יוצאת יד"ח בהדלקתו של בעלה אפילו אם הוא מדליק במקום אחר ולא בביתם, כיון שאשתו כגופו [אך אם האשה מדליקה במקום אחר, אין הבעל יוצא יד"ח בהדלקתה, דאשתו כגופו אמרינן אך גופו כאשתו לא אמרינן].

ואין לתמוה על זה מהמשנ"ב (תרע"א סקט"ז) שכתב שאם רוצה להחמיר על עצמו ולא לצאת יד"ח בהדלקת אשתו בביתם, ידליק בשעה מוקדמת יותר מהשעה שהיא מדליקה בה, היכן שהוא מתאכסן, ולכאורה צ"ע דאם אכן האשה יוצאת בהדלקת הבעל גם כשהוא לא בביתם, נמצא שהיא תצא יד"ח בהדלקתו, ואיך היא תוכל אח"כ להדליק בברכה בביתם. יש לומר דשאני התם שהיא נמצאת בביתם, ובנר חנוכה יש ב' דינים, חובת גברא וחובת על הבית, וא"כ אף שאת חובת הגברא היא יוצאת בהדלקת הבעל באכסניא שלו, מ"מ יש עדיין חובה על הבית, וכדי לקיים את זה היא יכולה לברך על מה שמדליקה בביתם.

יב. יולדת שנמצאת בבית החולים, מסתבר

א. בערב שבת חנוכה יש להדליק נרות חנוכה כארבעים דקות קודם שקיעת החמה, ומיד אח"כ להדליק נרות שבת, ואין לאחר את זמן ההדלקה יותר מאשר בכל ערב שבת. ומה שיש שכתבו לאחר את הדלקת הנרות, היינו דווקא בעבר, שהיו נרות שלא דלקו זמן רב או שהיה מחסור בשמן, אך בזמננו שאפשר להדליק באופן שהנרות ישארו דלוקים זמן רב, אין לאחר את ההדלקה.

ב. בן ירושלים הנמצא בשבת חנוכה בבני ברק וכדו', אם הוא רגיל בכל ערב שבת להקפיד להדליק ארבעים דקות קודם משום חומרי המקום שיצא משם, יעשה כן גם בערב שבת חנוכה, ולא יאחר את ההדלקה.

ג. מי שאביו רגיל להדליק נרות חנוכה אחר צאת הכוכבים ואחר מעריב, והוא רוצה לשנות ולהדליק כעשרים דקות אחר השקיעה וקודם מעריב, מותר לו לעשות כן, ואין בזה חשש מצד שינוי מנהג.

ד. שאלה: ברחוב שיש בו עוברים ושבים עד מאוחר מאוד בלילה, והוא אינו מקפיד לשים כוסות גדולות של שמן כדי שהנרות ידלקו עד אותה שעה, האם עכ"פ יש ענין שהנרות ידלקו כמה שיותר זמן או שאין בזה ענין, דלכאורה יש סברא לומר שהמצוה היא או שידלק חצי שעה או שידלק עד סוף הזמן שתכלה הרגל מן השוק, אך בחלק מהזמן אין ענין.

תשובה: בודאי יש ענין שידלק כמה שיותר זמן, אף שזה לא דולק עד סוף הזמן של עד שתכלה רגל מן השוק. וככל שיש יותר פרסומי ניסא ה"ז עדיף טפי.

ה. קטן שנעשה בר-מצוה באחד מימי החנוכה, ומנהג משפחתו להדליק תיכף בשקיעת החמה, מסתבר שכדאי שבליל חבר מצוה ידליק רק כחמש עשרה או כעשרים דקות אחרי השקיעה, כך שיקיים את המצוה כשהוא כבר גדול.

ו. כשיש ברחוב חנות מכולת שפתוחה עד כחצות הלילה, מסתבר דעד אותה שעה ה"ז בגדר של עד שתכלה רגל מהשוק, ואפשר עדיין להדליק בברכה [אף בלי להעיר את אנשי ביתו].

ז. מסתבר שהאיסור ללמוד קודם הדלקת הנרות הוא רק כשלומד בעיון ובעמקות, אך לעיין באיזה ספר בדרך ארעי וכדו' נראה דשפיר דמי, דלא מסתבר שהצריכו לישיב בטל בזמן שקודם ההדלקה.

ח. מותר ללמוד הלכות חנוכה קודם זמן הדלקת הנרות, דמסתבר שבה אין לחוש

"כה תאמרן לאדוני לעשיו, כה אמר עבדך יעקב עם לבן גרתי וגו', ויהי לי שור וחמור וגו'".

"גרתי - לא נעשיתי שר וחשוב, אלא גר, אינך כדאי לשנוא אותי על ברכות אביך שברכני הוה גביר לאחיד, שהרי לא נתקיימה בי. ויהי לי שור וחמור, אבא אמר לי מטל השמים ומשמני הארץ, זו אינה לא מן השמים ולא מן הארץ" (רש"י).

ויש לתמוה, דאיך עלה בדעתו של יעקב אבינו, לרצות את אחיו בטענות אלו. וכי לא די בזה שגול את ברכתו, עוד מעו הוא לזלזל בה? ואם אין ממש בברכתו של אבא, מדוע שם יעקב נפשו בכפו בתחבולות גדולות, בכדי לזכות לקבלה? ועל כל פנים הכי נקטינן, "ימודה ועוזב ירוחם", ואילו כאן נוהג יעקב עצמו במידת "מכסה פשעיו", היתכן? הלא בזה תרבה חמת אחיו, ויגדל הקצף עליו.

והנראה בזה, דאמנם לא בכדי שם יעקב נפשו בכפו בכדי לזכות בברכותיו של יצחק, שכן באמור יצחק "ויתן לך האלוקים מטל השמים וגו', יעבדוך עמים וגו'", נקבע שבניו הם יהיו עם הנצח, ויזכו שבעשותם את רצונו יתברך, כל הבריאה תזכה לשמש אותם. ומאידך באומרו לעשיו "והיה כאשר תריד ופרקת עולו מעל צוארך", נקבע בבריאה שכשידי ישראל רפים מן התורה, תגבור עליהם יד אדום, אשר בגלות המר והנמהר הזו שרויים אנו עד עצם היום הזה.

אולם ברכות אלו, לא לאלתר נתקיימו, אלא הינם חזון לדורות הבאים, יוצאי חלציהם של המתברכים, וכאמור.

ומעתה הכיר יעקב בעשיו אחיו, שהוא חפץ בטובה מידית אפילו

קטנה, מאשר רב-טוב הצפון לזרעו אחריו, וכמאמר הרשעים "אכול ושתו כי מחר נמות", שכן במטבע זו ממש השתמש עשיו בהעדיפו נזיד עדשים על פני בכורה - "הנה אנוכי הולך למות, ולמה לי בכורה". שבפשוטו כוונתו, מעדיף אני נזיד עדשים עכשיו, ולא בכורה לזרעי אחרי, שישמשו בבית המקדש.

ובדרך זו מפיס יעקב את עשיו אחיו, לאמר, ברכותיו של אבא אינם מידיות לדורינו אנו, שכן אבא אמר הוה גביר לאחיד, מטל השמים ומשמני הארץ, ולא נתקיימו בי. קח לך אפוא את מנחתי המידית, ועזבני לנפשי.

♦ ♦ ♦

איתא בגמ', מעשה באשתו של רבי חנינא בן דוסא, שאחר ששכנתה הסקרנית נכנסה בביתה לראות מה יש בתנורה, ונעשה נס ונתמלא התנור בחלות והקערה בעיסה, אמרה לבעלה רבי חנינא עד מתי נחיה בצער ובדוחק, אמר לה מה אעשה, אמרה לו התפלל אל ה' שיעשנו עשירים, התפלל רבי חנינא אל ה' וירדה להם רגל זהב מן השמים. בלילה ראו בחלום שכל הצדיקים יושבים בגן עדן על שולחן בעל ארבע רגלים, והם על שולחן בעל שלוש רגלים. אמרה לו אשתו, התפלל אל ה' ויקח את הרגל אשר נתן לנו, התפלל אל ה' ויצאה כמין יד אשר נטלה את הרגל. 'אמרו גדול הנס האחרון מן הראשון, כי מן השמים נותנים ואין נוטלים'.

רואים אנו כיצד ר' חנינא ואשתו אשר מבני העם הנבחר המה, ממאנים בחיי עושר עכשויים, ובוחרים בחיי עוני בזה העולם ובלבד שיזכו לרב טוב הצפון לעוה"ב. לא כן הרשעים, אשר יעדיפו שעה אחת של קורת רוח בעוה"ז מכל חיי העולם הבא. רח"ל.

את המעשה אשר יעשון / המשך מעמוד ב

שהרי יעקב הצדיק אמר כי בכל כוחי עבדתי את אביכן, לפיכך נטל שכר זאת אף בעולם הזה שנאמר ויפרוץ האיש מאוד מאוד. וזה מה שאמרו בני לבן, שכל העושר הזה מאבינו, ובאמת הם צדקו, אך לא שיעקב לקח זאת מאביהם, רק שבזכות שעבד את אביהם בכזאת מסירות, זכה לכל העושר.

כ. מסתבר שגם בזמננו מי שמדליק בפתח, ויש שני פתחים לדירתו, עליו להדליק בשניהם מפני החשד, ודלא כמי שרצה לומר שבזמננו לא שייך חשד. ומה שיש הטוענים שכיום שהרבה מדליקים בזמנים שונים תו לא שייך חשד, זה אינו, ראשית משום שאותו אדם הרי סובר להדליק בזמן מסוים, וא"כ שייך חשד שיחשדוהו שמדליק בזמן שהוא שלא כדין. ועוד דיתכן שדין ההדלקה מפני החשד הוא תקנה קבועה שתקנו חז"ל, וזה דין שאינו מתבטל גם לו יצויר שכיום לא שייך בפועל החשש.

כא. מי שמדליק בחלון אינו צריך להדליק בעוד חלונות מפני חשד, כיון שבהדלקה בחלון לא שייך הענין של חשד, שהרי זה דבר מצוי מאד ורגיל שלכל אחד יש כמה חלונות, והדבר לא מעורר שאלה מדוע לא הדליקו כאן בחלון, כיון שכולם יודעים

שאינו מדליק בעצמו, דהרי הנה הוא שלו, והוי כמו שהשתתף.

יח. אין שום חשש להדליק בפתייל-צף, ומקיימים בזה את ההידור של שמן זית, ודלא כמי שרצה לומר דמקרי הדלקה בשעוה ולא בשמן, דבאמת הכל הדלקה אחת ונחשב שמדליק בשמן. [ואם רוצים בדווקא להקפיד בזה, אפשר גם להטביל את הפתיל מלמעלה בשמן].

יט. אין שום צורך להקפיד על שמן זית שכתוב עליו שהוא ראוי למאכל. ובלא"ה איתא בגמ' ששמן זית הוא דבר המזיק באכילתו. ועוד שאם היה ענין שיהיה דומיא דמקדש, היה צריך להדר גם שיהיה כתית וכדו' עם כל הדינים. ולקושטא דמילתא גם שמן שכתוב עליו למאור, הוא בעצם ראוי למאכל [ורק צריך לבדוק שאין בו חששות כשרות אם רוצים באמת להשתמש בו למאכל, דאפשר שההכשרים לא מדקדקים בזה אחר שבדרך כלל אנשים משתמשים בזה רק למאור ולא למאכל].

ועכ"פ עדיף להדר בהרבה דברים אחרים מאשר בזה, וכגון שהממון שבו קונים את השמן יהיה ממון כשר בלי פקפוקים. (והזכיר הרב את הרמב"ם (פ"ג משכירות ה"ז) שכתב שפועל חייב לעבוד בכל כוחו

להדליק בכל החלון.)

סז. יש שדייקו מרש"י שכתב על המדליק בחלון, שמדליק "בפנים", דמשמע שכשמדליק בחלון יש להדליק דווקא מבפנים לחלון, ולא מחוץ לחלון מעל הרחוב. וכשיש מחוץ לחלון סורגים הבולטים לרחוב, אפשר שאין להדליק שם, דאולי לא מקרי מבפנים. [ומיהו יש צד לומר שלסורגים הללו יש דין זיז, וצ"ע].

אמנם אין חשש להדליק בתוך עובי הקיר במקום החלון מהזכוכית ולחוץ, כיון שהזכוכית אינה נחשבת להפסק, וכל שהנרות מונחים בתוך עובי הקיר מקרי בחלון מבפנים.

יז. המתארח אצל אחר, ובעל הבית הכין עבורו נרות והוא מדליק בעצמו, מסתבר שיוצא ידי"ח כשמדליק את הנרות גם אם לא עשה בהם קנין לפני ההדלקה, ואין כאן דין של "לכם", אלא יוצאים ידי"ח בעצם ההדלקה. ומש"כ הפוסקים להשתתף בפרוטה היינו דווקא כשאינו מדליק בעצמו אלא רוצה לצאת ידי"ח בהדלקת חבירו, אך כשמדליק בעצמו יוצא ידי"ח גם בלי שקונה או משתתף בשמן ובנרות [ומסתבר שגם בעל הבית יכול לצאת ידי"ח בהדלקה של האורח בלי שישתתף עמו בפרוטה אף

זמני היום לאופק בית שמש לשבתות הקרובות

אין לסמוך על הזמנים בצמצום					
ש"ק	וישלה	וישב	מקץ	ויגש	ויחי
עלות השחר א	04:45	04:50	04:51	5:02	4:55
עלות השחר ב	5:03	5:08	5:17	5:20	5:13
זמן תפילין	5:25	5:31	5:40	5:43	5:35
הנץ החמה במישור	6:60	6:25	6:35	6:39	6:31
הנץ הנראה	6:32	6:38	6:48	6:52	6:43
סוזק"ש מג"א לחו'	7:50	7:58	8:01	8:05	7:57
סוזק"ש מג"א	8:04	8:10	8:18	8:21	8:14
סוזק"ש מג"א 72 דק'	8:15	8:19	8:27	8:30	8:23
סוזק"ש גר"א	8:53	8:58	9:06	9:09	9:02
חצות	11:28	11:30	11:37	11:40	11:33
מנחה גדולה	11:56	12:00	12:07	12:10	12:03
שקיעה במישור	16:36	16:36	16:39	16:43	16:37
שקיעה בגובה	16:39	16:39	16:42	16:46	16:40
צאת הכוכבים	16:58	16:58	17:01	17:05	16:59
צאת השבת	17:15	17:15	17:19	17:23	17:16
צאת הכוכבים חזר"א	17:24	17:24	17:27	17:31	17:25
ר"ת	17:52	17:51	17:55	17:58	17:52
דף היומי בבלי	סוטה לג	סוטה מ	סוטה מז	גיטין נ	גיטין ג
דף היומי ירושלמי	פסחים ל	פסחים לז	פסחים מד	פסחים נא	פסחים נח

את המעשה / המושך מעמוד ג

חיוב הדלקה, אלא רק שכשחייב להדליק בפתח אחד אזי יש דין להדליק בפתח נוסף כדי שלא יהיה חשד.

כג. מי שרוצה לצאת מיד אחר הדלקת הנרות כדי להתפלל מעריב בודאי מותר לעשות כן. ואף שיש ענין להשאר זמן מה ליד הנרות ולהתבונן בהם וכדו', מ"מ אין זה מעיקר הדין, ולצאת לצורך מעריב בודאי שרי, ואדרבה כך ראוי לעשות כדי להתפלל תפילת מעריב בזמנה.

כד. מסתבר שמנהג הנשים שלא לעשות מלאכה בחצי שעה שאחר ההדלקה, אינו חמור מאיסור מלאכה בחול המועד, וכל מלאכה שמותרת בחוה"מ מותרת באותה שעה, וכגון לבשל ולאפות.

(לשואלים, ההוראות בהלכות מזוזה שהתפרסמו בבטאון הקודם היו ג"כ למראה עיני הגר"נ שליט"א)

שיש כמה חלונות. ואין זה דומה למי שמדליק בפתח, שאז אם יש פתח שלא הדליק בו, הדבר מעורר שאלה מדוע כאן לא הדליקו [ובפתח יש אמנם תירוצים מדוע לא הדליקו בפתח השני, אך סו"ס יש כאן שאלה ותירוץ. משא"כ בחלון אין בכלל שאלה].

כב. הנוסע מביתו לשבת או ליום אחר בחנוכה, אינו צריך להדליק בביתו [ע"י שליח] מדין הדלקה מפני החשד, כיון שהוא לא נמצא שם, ובכה"ג לא שייך חשד. ואף אם יחזור באמצע הלילה, אינו חייב להדליק שם, ולא אומרים שחוששים שיראו שהוא בבית ושהוא לא הדליק, אלא יבינו שהוא הגיע מאוחר ובזמן ההדלקה לא היה בבית.

(והסכים הרב שיש גם סברא חזקה לומר שהדין של חשד לא יוצר חיוב חדש להדליק בבית שאין בו

שיעורי תורה

ביהכנ"ס 'היכל יוסף שלום' שיעור בהלכה מפי הגר"צ פרידמן שליט"א ימי רביעי בשעה 21:00	ביהכנ"ס 'אהלי יוסף' שיעורים מפי הגר"א רפאל כהן שליט"א שיעור יומי בגמרא הספק של עמוד ליום (כעת מסכת ביצה) בכל ערב בין השעות 20.00-21.00 (בליל שבת קודש בשעה 20.30, ובמוצאי שבת בשעה 19.30)
ביהכנ"ס 'קול יהודה' שיעור בהלכות יו"ד מפי הגר"ש טווערסקי שליט"א ימי שני בשעה 21:00 שיעור דף היומי 20:15 ; 6:20	שיעור בהלכה בכל ליל שבת קודש בין קבלת שבת למעריב. שיעור בהלכות שבת בכל יום שבת לאחר תפילת מוסף כמשך כמחצית השעה. שיעור במשנ"ב הלכות תפילה ביום ש"ק בין השעות 15.15-16.00.
ביהכנ"ס 'תפארת יעקב' דף היומי 22:15-21:15 שיעור בהלכות ת"ת מפי הרב פפויפר שליט"א יום א' בשעה 20:00 שיעור אקטואלי בהלכה מפי הרב דוד לירמן שליט"א מוצש"ק בשעה 22:00	ביהמ"ד 'תפארת ישראל' שיחה מוסרית מפי הגר"ש מילר שליט"א מידי יום בשעה 12:30 עד מנחה בשעה 12:45 ובכל ליל שבת בין קב"ש למעריב שיעור כללי מפי הגר"ז פרלשטיין שליט"א [כעת מס' גדה] ימי חמישי בשעה 12:00 שיעור דף היומי 21:00-22:00
שיעור בהלכה מידי שבת אחרי מוסף ביהכנ"ס 'דרכי יצחק' שיעור משנה ברורה 6:10 עיון בהלכות שבת ולימוד מסכת מגילה עם הרב ברויאר שליט"א בימים א-ה בשעה 20:45	

בתי הוראה

'אהבת תורה' א,ב,ג,ד,ה הגר"מ מרילוס שליט"א 20:00-20:30 הגר"א שפיגלר שליט"א 20:00-20:30	'היכל יוסף שלום' חגי הגביא 5 יום ב' 21:00-22:00 יום ד' 21:45-22:15 מענה טלפוני א-ה 072-3325666 (ולא כפי שפורסם)
'זכרון אסתר' חבקוק הגביא 4/8 א-ה 20:45-21:00 מענה טלפוני על שאלות שהוגחו 02-5635677	'קול יהודה' יחזקאל הגביא 5 א-ו 9:00-9:15 למקרים דחופים: 052-7684071
'תפארת ישראל' נחום הגביא 1 יום ב' 20:45-21:15 יום ה' 21:30-22:00	'תפארת ישראל' הגר"ד רייכמן שליט"א הגר"א קופשיץ שליט"א